

Socialförvaltningen
Tjänsteskrivelse till socialnämnden

Datum:
2022-08-15

Diarienummer:
SCN-2022-00468

Handläggare:
Sophie Jonneryd

Pågående insatser i samverkan med regionen för målgruppen barn och unga samt resultat av samverkan

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

1. **att** godkänna rapporten och lägga den till handlingarna.

Ärendet

Under 2021 och 2022 genomförde de förtroendevalda revisorerna i Uppsala kommun och Region Uppsala en granskning avseende samverkan kring barn och unga. Syftet med granskningen var att bedöma om socialnämnden och utbildningsnämnden i Uppsala kommun samt Vårdstyrelsen inom Region Uppsala säkerställde en ändamålsenlig samverkan för barn och unga när det gällde förebyggande och hälsofrämjande arbete. Granskningen visade att relevanta insatser genomförs i samverkan mellan kommun och region, och att en övergripande samverkansstruktur genom Hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO) finns på plats. Granskningen visade dock att det i stora delar saknas systematisk uppföljning inom området där relevant information följs upp, utvärderas och rapporteras till nämnd och styrelse.

I samband med yttrande till revisionen gav socialnämnden förvaltningen i uppdrag att återkomma med vilka pågående insatser som är aktuella i samverkan med regionen kring målgruppen barn och unga samt resultatet av samverkan.

Samverkan sker i en rad olika former och har över tid ökat i omfattning. Flera av de samverkansformer som finns idag har börjat i projektform och sedan övergått till att vara en permanent del av verksamheten. Synen på samverkan har ändrats över tid och ses nu som nödvändig och avgörande för att tillgodose individens behov på ett effektivt sätt. Det gäller både ur ett mänskligt perspektiv för att undvika onödigt lidande såväl som samhällsekonomiskt.

Beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningen.

Föredragning

Samverkan som begrepp är vanligt förekommande. Ibland jämföras samverkan med dialog, informationsdelning eller samarbete. Men samverkan är något mer och innebär att aktörer, i det här fallet de två huvudmännen, möts i syfte att åstadkomma något mer än vad de båda parterna kan åstadkomma var för sig. Olikskaperna blir intressanta och avgörande för att något nytt ska kunna uppstå och vi förväntar oss ett väsentligt mervärde när de olika perspektiven möts och samverkar. För att lyckas behöver vi skapa samsyn gällande bland annat begrepp, processer och målsättning. Målet för samverkan handlar om att hitta nya arbetssätt och processer, att etablera strukturer och att samhandla. Att göra det tar tid och kräver uthållighet. Vinster med samverkan är ökad kunskap om och förståelse för varandras uppdrag, perspektiv, kontexter och organisationer. Detta ökar i sin tur chansen till rimliga förväntningar på varandra, att nå samsyn och att åstadkomma det där extra som behövs för att våra brukare/patienter ska få rätt stöd i rätt tid.

Följande insatser är idag pågående i samverkan mellan Region Uppsala och socialförvaltningen avseende barn och unga

BarnSäkert

BarnSäkert har funnits i projektform sedan 2019 och riktar sig till familjer med barn 0–5 år. Det är förebyggande samverkan mellan socialförvaltningens familjeenheter och regionens barnhälsovård i syfte att tidigt fånga psykosociala riskfaktorer och erbjuda stöd för att främja barns hälsa, förebygga ohälsa och minska risken att barn far illa.

Genom samverkan har familjer med behov tidigt kunnat slussas vidare till familjebehandlare och annan socialtjänst. Familjer nås tidigare och i större utsträckning, exempelvis nås grupper som vi tidigare inte nått. I de fall familjen har behov av mer stöd än de öppna insatser som erbjuds har det fått hjälp att ansöka om stöd. Från att vara ett lokalt projekt riktat till Gottsunda har Region Uppsala och socialförvaltningen börjat samverka över hela Uppsala. Hittills under 2022 har 26 familjer omfattats av insatsen och 29 besök, varav 13 hembesök, har genomförts. Totalt har 40 barn i åldrarna 0–14 år berörts, syskon till de som är den primära målgruppen inkluderat. Enligt de samverkande parterna fungerar samverkan väl.

Samverkan regleras inte i något avtal och respektive huvudman ansvarar för sina egna kostnader.

Cosmic Link

Cosmic Link är en kommunikationsmodul i ett IT-system som används av Region Uppsala och länets 8 kommuner vid Samverkan vid utskrivning (SVU) samt vid Samordnad individuell plan (SIP). Cosmic Link är precis infört på avdelning vuxen och kommer under hösten att införas även på avdelning systemledning och avdelning barn och ungdom myndighet.

Samverkan regleras via beslut i HSVO tjänsteledning och länets kommuner betalar en ersättning för att använda systemet.

Familjecentrerat arbete vid familjeenheterna samt familjecentralen i Gottsunda

Det familjecentrerade arbetet bedrivs på sex platser i Uppsala och innebär samverkan mellan socialförvaltningens familjeenheter, utbildningsförvaltningens öppna förskolor samt barnhälsovården inom Region Uppsala. På fem platser bedrivs arbetet i förskolans lokaler och samverkan sker kring stöd, information och utbildning för föräldrar. Det kan handla om stöd i föräldrarollen, integrationsfrågor och barns hälsa och utveckling. Arbetet bedrivs några timmar per vecka.

Familjecentralen i Gottsunda har en mer omfattande samverkan där även arbetsmarknadsförvaltningen och sfi (svenska för invandrare) ingår och där verksamheterna är samlokaliserade. Här bedrivs det familjecentrerade arbetet på heltid, fem dagar i veckan. Genom detta arbetssätt nås fler barn och målgrupper än tidigare. Vårdnadshavare uttrycker att de är nöjda med att få ett samlat och lättillgängligt stöd.

I verksamhetsberättelse Hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO) Uppsala 2021, samverkan Uppsala kommun och Region Uppsala (SCN-2022-00272) behandlas resultatet för 2021 som till stora delar präglades av arbetet med att hantera smittspridning och följder av pandemin inom de olika verksamheterna. Familjecentralerna har sedan i mars 2020 involverats i ett flertal processer i vårdkedjan, rörande covid-19. Det betyder att det har varit begränsade möjligheter att bedriva gruppverksamhet i fysisk form. Tjänsteledning HSVO beslutade under hösten 2020 om en översyn av organisering, samordning och styrning av familjecentraler inom Uppsala län. Resultatet har presenterats under 2021 och fokuserar på framtida styrning, organisering, samordning och finansiering.

Samverkan regleras i ett avtal (SCN-2018-0196) och respektive huvudman ansvarar till största del för sina egna kostnader. Region Uppsala, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen finansierar dock gemensamt en samordnare för arbetet där socialförvaltningen betalar 25 % av en heltidstjänst. Utöver detta finns en utvecklingsbudget där socialförvaltningen betalar cirka 50 000 kr årligen.

IKB-teamet – Intensiv kontextuell behandling

IKB-teamet är en enhet inom barn och ungdomspsykiatri vars verksamhet riktas till barn och ungdomar mellan 13 och 20 år med självskadebeteende och/eller suicidnära beteende samt deras familjer. Alla medarbetare i IKB är anställda av Region Uppsala.

Behandlingsinsatsen ges under 3–6 månader i form av intensivt stöd och behandling. Syftet är bland annat att förhindra institutionsplaceringar och psykiatrisk slutenvård. Teamet har ett parallellt individ- och familjeinriktat fokus och lägger även stor vikt vid samarbete med andra aktörer såsom skola, socialtjänst och andra vårdinsatser.

IKB-teamet har de senaste åren varit del av regionens permanenta verksamhet och regelbunden uppföljning har inte genomförts. Region Uppsala har haft svårt att redovisa årlig statistik fördelat på respektive kommun. Från 2023 kommer ansvaret för familjebehandlarna att ligga hos kommunerna och de kommer att vara anställda av Uppsala kommun. Syftet är att kommunerna ska få bättre överblick av effekter och vilket stöd som behövs efter behandlingsperiod i IKB-teamet.

Samverkan regleras i ett avtal som skrevs av socialnämnden för barn och unga (SBN-2010-0095). Länets kommuner står för 50 % av verksamhetens kostnader och dessa fördelas utifrån befolkningsmängden. År 2022 betalar Uppsala kommun 1 750 800 kr till Region Uppsala för IKB-teamet.

Kuratorer vid ungdomsmottagningarna

Regionens ungdomsmottagningar arbetar för att främja fysisk och psykisk hälsa med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter bland unga. Som en del i mottagningarnas team med olika professioner, såsom barnmorska, läkare och psykolog, finns kuratorer anställda av socialförvaltningen. De erbjuder individuella kuratorssamtal till ungdomar 13 – 23 år samt arbetar för att göra verksamheten känd. Vanliga orsaker till att ungdomar söker stöd är psykisk ohälsa, ensamhet, mobbing, oro, sex och relationer, stress, våld i nära relationer och sexuella övergrepp. Uppsala kommun och Region Uppsala har haft ett långvarigt samarbete rörande ungdomsmottagningarna. Kommunen får riktade medel från SKR för att bedriva kuratorsverksamhet på ungdomsmottagning i samverkan med regionen och har för närvarande tre kuratorer. Kuratorerna på ungdomsmottagningarna i Uppsala är anställda av socialförvaltningen och regionen ansvarar för ändamålsenliga lokaler. Under 2021 kunde tre kuratorer möta 343 ungdomar i totalt 1 233 samtal.

Samverkan regleras inte i något avtal och respektive huvudman ansvarar för sina egna kostnader.

Samordnad individuell plan

Samordnad individuell plan (SIP) ska upprättas tillsammans med brukare och patient om insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård behöver samordnas. Förvaltningen har en egen SIP-samordnare anställd och sedan 2020 även en ”Lots”. Lotsen deltar i samverkan och stöttar den enskilde i och under SIP-möten, samt följer aktivt upp beslut som tas. Under 2021 genomfördes totalt 217 SIP-möten där förvaltningens SIP-samordnare höll i mötena. Utöver det har förvaltningens socialsekreterare och specialister deltagit på SIP-möten som initierats av Region Uppsala.

Samverkan regleras inte i något avtal utan skyldigheten att tillhandahålla SIP finns i socialtjänst- respektive hälso- och sjukvårdslagen.

SUF-Kunskapscentrum (Samverkan, Utveckling, Föräldraskap)

SUF-Kunskapscentrum har i över 10 år arbetat med stöd till barn och föräldrar i familjer där någon av föräldrarna har utvecklingsstörning eller andra kognitiva svårigheter. I samverkan mellan Region Uppsala och länets kommuner är målet att förebygga att barn far illa och sträva efter att skapa jämlika levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättningar och ge möjlighet till delaktighet i samhället. Målet är också att stödja professionella som behöver skapa bra förutsättningar för ett anpassat stöd.

SUF-Kunskapscentrum vänder sig i första hand till professionella inom kommuner och regionen som möter de aktuella familjerna i sitt arbete. Därutöver fungerar centret som kunskapsförmedlare även för brukare (barn, föräldrar och andra anhöriga), beslutsfattare och forskare.

SUF-Kunskapscentrum registrerar månatligen övergripande statistik gällande; antal deltagare, antal aktiviteter samt antal webb-besökare. Nedan presenteras statistik för 2017 - 2021.

Aktivitet	2017	2018	2019	2020	2021
Antal tillfällen: information, konsultation utbildning	204	210	284	364	397
Antal deltagare: information, konsultation utbildning	3 020	3 289	4 500	3 067	4 072
Antal besökare: webb	7 358	8 417	11 641	11 729	16 009

SUF är sammantaget en uppskattad verksamhet enligt de medarbetare inom socialförvaltningen som har kontakt med verksamheten via deras utbildningar/konferenser och konsultationer/handledningstillfällen.

Länets kommuner är med och finansierar SUF-kunskapscentrum. Region Uppsala ansvarar för 50 % kostnaderna. Den resterande delen av finansieringen delas mellan länets kommuner utifrån befolkningsmängd. År 2022 betalar socialnämnden 845 000 kr till Region Uppsala för SUF-kunskapscentrum. Nuvarande avtal gäller under perioden 2019-01-01 – 2023-12-31. Avtalet förlängs därefter med ett år i taget om inte någon part säger upp avtalet med en uppsägningstid på ett år (SCN-2018-0576).

Team Maria

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och beroendemedicin inom Akademiska sjukhuset har i samverkan med länets kommuner bedrivit ett pilotprojekt, Team Maria Uppsala län. Syftet med samverkan är att få unga i åldern 13–20 år drogfria genom tidiga insatser. I arbetet ingår att utreda, bedöma och diagnostisera unga med psykisk ohälsa och samtidigt skadligt bruk av alkohol och narkotiska preparat. Sedan 2020 finns två mottagningar, en i Enköping och en i Uppsala. Team Maria är ett utredningsteam med kompetenser från socialtjänsten och psykiatri som både region och socialtjänst kan remittera till.

Rapport visar att ungdomar med hjälp av Team Maria nu klarar att genomföra utredning, vilket tidigare varit svårt. Arbetssättet, som innebär att både de medicinska och psykiatriska delarna inklusive missbruk utreds samtidigt, har visat sig lyckosamt. Länets kommuner uttrycker samtliga att de är nöjda med verksamheten. Den har hittills drivits i projektform och ambitionen är att den ska permanentas vid årsskiftet 2022/2023. Om verksamheten blir permanent kommer avtal/överenskommelse att skrivas.

Trappan

Trappan är en verksamhet inom socialförvaltningen som vänder sig till barn och ungdomar i ålder 5–20 år och deras föräldrar. Målgruppen är barn och ungdomar i familjer där det finns problem med alkohol, droger, våld, psykisk ohälsa, eller konfliktfyllda separationer. Stöd ges i grupp eller individuellt. En av de åtta medarbetarna har hittills varit anställd av Region Uppsala, men detta kommer avslutas vid årsskiftet 2022/2023 och regionen ska bygga upp eget anhörigstöd. Samverkan regleras i ett avtal som skrevs av Styrelsen för vård och bildning (SVB-2011-2058).

Intensiv familjebehandling (IFB eller KIA/A-teamet)

Uppsala kommun, genom socialnämnden för barn och unga och barn- och ungdomsnämnden, beslutade i augusti 2012 att gemensamt med Uppsala läns landsting inrätta ett team med specialistkompetens för att möta behoven hos barn och ungdomar med sammansatt psykiatrisk och social beteendeproblematik och deras familjer (tidigare Katamaran, numera KIA/A-teamet). Bakgrunden till beslutet var att socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård hade kontakt med ett antal barn och ungdomar i åldern 11–20 år med sådan problematik. Den övergripande målsättningen med verksamheten var att de unga och föräldrarna skulle må och fungera bättre samt att man skulle undvika kostnadsdrivande institutionsplaceringar. KIA/A är idag ett specialistteam inom barn- och ungdomspsykiatri på Akademiska sjukhuset.

Samverkan reglerades tidigare via beslut i socialnämnden (SCN-2015-0379). Idag är specialistteamet en permanent verksamhet inom barn och ungdomspsykiatri och

arbetar med alla länets kommuner. Respektive huvudman ansvarar för sina egna kostnader.

Barnahus i Uppsala län

Barnahus i Uppsala län startade 2006 och är en plats för barn och ungdomar 0–18 år som blivit utsatta för ett brott. Det kan exempelvis vara våld av någon närstående eller om man blivit utsatt för ett sexualbrott. Miljön är särskilt anpassad för barn och ungdomar och syftet är att alla som arbetar med barnet/ungdomen ska komma och lyssna på barnet/ungdomen vid ett och samma tillfälle.

Barnahus har sedan starten bemannats av två samordnare varav en är anställd av länets kommuner och en är anställd av Polismyndigheten i Uppsala län. Enligt avtalet ska samordnare sammankalla och leda samråden på Barnahus. Samråden som avtalet avser är dels de samråd där polisanmälan redan är gjorda, dels konsultativa samråd där frågan om en polisanmälan skall göras diskuteras. Nedanför redovisas antalet samråd över tid.

År	Samråd		År	Samråd
2007	131		2011	198
2008	159		2012	230
2009	211		2020	287
2010	223		2021	329

Barnahus är en tvärprofessionell verksamhet mellan Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten, socialtjänsterna i Uppsala län, Rättsmedicinalverket och Region Uppsala och samverkan regleras i ett avtal mellan parterna. Senaste avtalet är underskrivet av tjänstepersoner (SCN-2016-0269).

Sammanfattande kommentarer

Ovanstående genomgång är ett svar på nämndens uppdrag till förvaltningen och en åtgärd från nämnden utifrån kommunrevisionens synpunkter. Genomgången är inte heltäckande utan det förekommer även samverkan på enhetsnivå runt om i förvaltningen. Insatserna är dock de som bedöms mest relevanta att redovisa på nämndnivå utifrån omfattningen av samverkan. Förvaltningen avser att fortsätta arbeta med uppföljning av nämnda insatser i socialnämndens uppföljningsplan.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet medför inte några ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 2022-08-15

Socialförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör